

Economie H7: Nu of later?

7.1, Welke financiële beslissingen neem je?

Tijdens je leven neem je belangrijke financiële beslissingen als het kopen van een huis en het opbouwen van een pensioen. De beslissingen die je neemt tijdens je **levensloop** hebben invloed op je inkomen en je vermogen.

Als je geld leent voor je studie of voor het kopen van een huis geef je geld nu uit dat je eigenlijk nog niet hebt → **ruilen over de tijd**

Sparen → je stelt consumptie uit

Lenen → je vervroegt je consumptie

In dat geval is er sprake van **ruilen over de tijd**.

Je kunt als je je financiën wilt bekijken dat als volgt doen. Je kijkt wat in een bepaalde periode je inkomen geweest is en dat bij elkaar optellen. Je meet dan in **stroomgrootheden**. Je kunt ook kijken naar wat de stand van zaken is op een bepaald moment. Dan spreek je over **voorraadgrootheden**.

Begrippen

Levensloop: verloop van je leven, tijdens je leven neem je verschillende financiële beslissingen.

Ruilen over de tijd: hiervan is bijv sprake als iemand zijn consumptie betaalt met geleend geld.

Stroomgrootheid: grootheid die per tijdseenheid wordt gemeten, voorbeelden zijn inkomsten en uitgaven.

voorraadgrootheid: grootheid die op een bepaald tijdstip wordt gemeten, voorbeelden zijn bezittingen en schulden.

7.2, Je leven lang naar school?

In Nederland moet iedereen op basis van de Leerplichtwet verplicht naar school. Motieven voor *scholing* zijn onder andere het vergroten van je **verdiencapaciteit** en het investeren in je **human capital**.

In dat laatste geval vergroot je je kennis en vaardigheden.

Studeren kost geld. Daarom is er in Nederland het stelsel van **studiefinanciering**. Studenten kunnen via dit stelsel geld lenen om hun studie te betalen.

We spreken van **herscholing** als je bestaande kennis en vaardigheden opfrist. Van **bijscholing** is sprake als je aan bestaande kennis en vaardigheden nieuwe kennis toevoegt. Als je een geheel nieuw beroep gaat leren, is er sprake van **omscholing**.

Begrippen

verdiencapaciteit: de mate waarin je in staat bent om inkomen te verdienen.

human capital: De mate waarin kennis en vaardigheden bij iemand aanwezig zijn.

studiefinanciering: Stelsel dat de overheid heeft gemaakt met als doel mensen financieel in staat te stellen om te kunnen studeren.

herscholing: het opfrissen van bestaande kennis en vaardigheden.

bijscholing: het toevoegen van nieuwe vaardigheden en kennis aan bestaande kennis en vaardigheden.

omscholing: het leren van een geheel nieuw beroep.

7.3, Wat levert het op?

Het aanschaffen van kapitaalgoederen door bedrijven noemen we **investeren**. Of je wel of niet investeert, hangt onder andere af van de marktontwikkelingen, de **rentestand**, de algemene economische situatie en hoe vernieuwend je product of productieproces is. We spreken in het laatste geval over **innovatie**.

De rente die een investeerder betaalt in euro's, noem je de **nominale rente**. Wanneer we de rente die een ondernemer moet betalen corrigeren met de inflatie, spreken we van **reële rente**.

Begrippen

Investeren: Aanschaf van kapitaalgoederen.

Rente: De prijs van geld.

Innovatie: Het succesvol introduceren van nieuwe producten of productieprocessen.

Nominale rente: Rente uitgedrukt in euro's.

Reële rente: Nominale rente gecorrigeerd met de inflatie.

Formule

indexcijfer reële rente = Indexcijfer nominale rente : indexcijfer inflatie x 100

Formule	
Berekenen reële rente	$\frac{\text{Indexcijfer nominale rente}}{\text{Indexcijfer inflatie}} \times 100 = \text{indexcijfer reële rente}$
Voorbeeld	Een ondernemer leent geld tegen 5% rente. De inflatie is 3%. Het indexcijfer van de rente wordt: 105 Het indexcijfer van de inflatie wordt: 103 Het indexcijfer van de reële rente is: $\frac{105}{103} \times 100 = 101,94$ Een indexcijfer van 101,94 betekent dat de reële rente 1,94% bedraagt.

7.4, De overheid ruilt over de tijd

Op de **rijksbegroting** kun je zien wat de overheid het komende jaar denkt te ontvangen en uit te geven. De **miljoenennota** is een soort samenvatting van de rijksbegroting.

De inkomsten van de collectieve sector (die wordt gevormd door overheid en sociale zekerheidsfondsen) bestaan uit belastingen en sociale verzekeringen. De belastingen kun je onderverdelen in directe belastingen en indirecte belastingen. **Sociale verzekeringen** zorgen ervoor dat mensen zonder inkomen of vermogen toch geld hebben om te leven. **Volksverzekeringen** zijn er voor alle mensen in Nederland. Een voorbeeld hiervan is de Algemene Ouderdomswet (AOW).

Werknemersverzekeringen zijn er voor mensen die in loondienst hebben gewerkt. Een voorbeeld hiervan is de Werkloosheidswet (WW).

Als de overheid meer uitgeeft dan er binnenkomt, is er een **begrotingstekort**. De overheid kan ook een **begrotingsoverschot** hebben. Door veel te lenen heeft de overheid een **staatsschuld** opgebouwd.

Begrippen

Rijksbegroting: Verwachte inkomsten en uitgaven van de overheid voor een komend jaar.

Miljoenennota: Een soort samenvatting van de rijksbegroting.

Collectieve sector: Wordt gevormd door de overheid en sociale zekerheidsfondsen gezamenlijk.

Sociale verzekeringen: Uitkeringen die ervoor zorgen dat mensen zonder inkomen of vermogen toch geld hebben om te leven.

Volksverzekeringen: Sociale verzekeringen die er zijn voor alle mensen in Nederland. Een voorbeeld is de Algemene Ouderdomswet.

Werknemersverzekeringen: Sociale verzekeringen die er zijn voor mensen die in loondienst hebben gewerkt. Voorbeeld is de Werkloosheidswet.

Begrotingstekort: De verwachte inkomsten van de overheid zijn lager dan de verwachte uitgaven.

Begrotingsoverschot: De verwachte inkomsten van de overheid zijn groter dan de verwachte uitgaven.

Staatsschuld: De schuld die de overheid heeft opgebouwd door geld te lenen.